

Nejmladší horizont osídlení představují tři objekty z mladší doby hradištní. Výkop 530 byla obytná chata – polozemnice, z níž jsme prozkoumali pouze část (zabíhala mimo plochu stavby). V rohu pravděpodobně čtvercového půdorysu byla typická kamenná píčka. Z nadzemní kúlové konstrukce jsme našli jednu kúlovou jamku uvnitř chaty. Objekt 528 představuje typickou zásobní jámu – sklípek na ukládání potravin. Poslední je sídlištní objekt 506, který by snad mohl být také pozůstatkem polozemnice (Geisler 1986).

Literatura

Čížmář, M., Geislerová, K., Rakovský, I. 1981: Rettungsgrabungen auf der Autobahnstrasse Brno – Holubice im Jahre 1979 (okr. Brno-venkov und Vyškov). *Přehled výzkumů* 1979, 68–70, obr. 29–31, tab. 11–12.

Geisler, M. 1986: Holubice. Pohřebiště z mladohradištního období. *Fontes Archaeologiae Moraviae* XX. Brno: Archeologický ústav ČSAV.

Summary

A rescue excavation during the construction of a family house in Holubice (Vyškov District) revealed 44 features (23 inhumation graves and 19 features) from the Late Hillfort Period. Two features remained without closer dating.

Blanka Mikulková

Hostěnice (okr. Brno-venkov)

„Pacholčí“, parc. č. 274/1.

Vrcholný středověk – novověk, novověk – industriální období. Lom, pole, areál nezemědělské výroby. Průzkum detektorem kovu.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2345472N, 16.7731894E; 49.2377694N, 16.7608942E

Roku 2020 proběhla další etapa předstihového záchranného výzkumu a průzkumu v dobývacím prostoru lomu Mokrý (k. ú. Hostěnice, Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov). V této etapě se práce zaměřily na doplnění poznatků v severovýchodní části ložiska, které je součástí katastru obce Hostěnice. Jednalo se o lesní tratě „Nad Kopečkem“ a „Pacholčí“, které člení dva žlábky (Nad Propastí a Šedý žlábek) na tři samostatné části. Postupně, směrem od východu k západu, byly registrovány nové objekty spojené s dobývkami hornin (břidlice, vápenec) a zpracováním vápence na šterk a pálené vápno. Současně s tímto počinem byla prováděna evidence zaniklé plužiny, která souvisela se středověkou vsí Hostěnice. Detektorové metalické nálezy potvrdily, že plužina Hostěnic (bývalé Hostěničky: srov. Plaček, Procházka 1993) lze datovat již do vrcholného středověku. Potvrzují to hlavně nálezy charakteristických podkov s typizovanými ozuby. V rámci systému záhonových pásů, sahajících až k dolní bázi Hostěnického údolí, byl identifikován další velký vápenický objekt, který by mohl být interpretován jako pozůstatek vícekanálové pece (VO 76) využitě několika mladšími vápenými pecemi, zapuštěnými do jejího obvodu. „Středověká“ vápenice byla snad úmyslně zapuštěna do neaktivního povodňového ponoru Hostěnického potoka (ponor III; Himmel 1998) zvaného místopisně „Smetištní závrt“, který byl v minulosti prodloužen speleology pracujícími při Ochozské jeskyni bez archeologického dohledu. Zdá se, že objekt domnělé „středověké“ pece koreluje se systémem zaniklé plužiny a melioračním kanálem, který vede při

rozhraní Hostěnického údolí a Mokrského lesa. Kanál byl využit až do novověku a odváděl povodňové vody do jícnu více ponorů rozmístěných při jihozápadním úpatí Hostěnického údolí (např. ponor IV: Burkhardtův). Ve východním dílu trati „Pacholčí“ („Nad Kopečkem“) byl zaznamenán exploatačně-výrobní areál s lomem na břidlici, vybavený skladem písku a vápennou jámou, z něhož pochází zlomky cihel s kolky brněnských cihlen z 2. poloviny 19. století (Holub, Anton 2020).

Literatura

Himmel, J. 1998: K poznání jižní odtokové větve vod Hostěnického potoka od ponorů. *Speleofórum* XVII, 6–9.

Holub, P., Anton, O. 2020: 99 brněnských cihlen: Historický vývoj stavebních materiálů z pálené hlíny a jejich výroby na území města Brna. Brno: Nakladatelství VUTIUM.

Plaček, M., Procházka, R. 1993: Hrad Vildenberk – zrod a zánik jednoho dominia. *Castellologica bohemia* 3, 201–210.

Summary

Another stage of a rescue excavation in the active area of Mokrý Quarry (Hostěnice cadastral area, Mokrý u Brna, Brno-Country District) took place in 2020. New features associated with the extraction of slate and lime and with the processing of lime into gravel and burnt lime were documented, including the remnant of a multi-channel kiln. The defunct medieval field system of Hostěnice was also documented. Detector finds confirmed its dating to the High Middle Ages.

Petr Kos

Hustopeče (okr. Břeclav)

„Svobodná pole“.

Novověk 2, vrcholný středověk – novověk. Nespecifikované technologické zařízení, izolovaný pohřeb. Plošný odkryv.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9073189N, 16.7422300E; 48.9080042N, 16.7450417E; 48.9092261N, 16.7464775E; 48.9106511N, 16.7471944E

Prostor výzkumu se nachází cca 3,5 km jižně od města Hustopeče v trati „Svobodná pole“. Lokalita je situována na pravobřežní svah nad potokem říčky Štinkovka. Velice mírný svah stoupá západním, a především severním směrem až ke „Křížovému vrchu“ nad městem. Vlastní skrývka se nacházela v nadmořské výšce okolo 170 m. Podloží je zde tvořeno nepevnými kvarténními sedimenty (písek, místy šterk), směrem k říčce tvoří geologické podloží nivní jílovitý sediment.

Výzkum byl vyvolán přeložkou železnice mezi Šakvicemi a městem Hustopeče, která v délce 570 m a šířce 20 m narušila původní terén (oranou plochu). Probíhal v listopadu 2019, kdy byly dokumentovány profily vodovodní šachty, a následně v březnu a dubnu 2020 při skrývce nadloží. Podařilo se identifikovat 135 objektů velmi nerovnoměrně rozprostřených po ploše skrývky.

Nejstarší struktury lze zařadit do období přelomu eneolitu a doby bronzové a následně do období únětické kultury. Byly zachyceny kontexty jak sídlištní, tak i funerální (viz oddíl Doba bronzová).

Východní část skrývané plochy byla vzhledem k lokálnímu reliéfu mírně specifická (obr. 66). V minulosti se zde nacházela široká, ale nevýrazná, erozní rýha, do níž se uložilo množství sedimentu. Mocnost ornice zde dosahovala až jednoho metru.

Obr. 66. Hustopeče. Východní část zkoumané lokality, snímek z kvadrokoptéry, pohled od východu. Foto R. Bíško.

Fig. 66. Hustopeče. Aerial photo of the eastern part of the site, view from the east. Photo by R. Bíško.

V průběhu raného novověku bylo toto místo využíváno ke zpracování zvířecích kostí. Už v průběhu skrývky se v nadloží nacházelo velké množství kostí tura domácího, koně, případně prasete. Kostí byly rozmístěny rovnoměrně v celém prostoru deprese, což napovídalo jejímu využití jako mrchoviště. Následně, asi v hloubce 80 cm pod povrchem, se podařilo identifikovat desítku zásobních a silážních jam. Inventář z výplně byl velice chudý, kromě kostí a drobných fragmentů mazanice obsahoval několik zlomků glazované keramiky, které umožnily rámcové datování. Tyto objekty byly buď současné, nebo mladší než vrstva s kostmi. Situace v tomto prostoru se jeví dosti nejasně. Je možné, že se jedná o pozůstatek rasovny, případně koželužny. Pro potvrzení hypotézy bude ovšem nutná studie archivních pramenů.

Při okraji terénní deprese/rýhy byla také lokalizována kostra ženy v nerituální poloze (H811; obr. 67). Pohřeb se nacházel v mělké jámě prakticky na úrovni geologického podloží. Kromě několika železných ozdůbek měla u sebe také drobný „pouťový“

prstýnek. Takový inventář odpovídá období 19. století, pravděpodobně před spuštěním provozu na trati v roce 1896. Nálezová situace celkově napovídá nešťastné události – vraždě.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Part of a knackery/tannery from the end of the High Middle Ages or the beginning of the Modern Period (Fig. 66) was uncovered during a rescue excavation in the Hustopeče cadastral area (Břeclav District). An isolated 19th-century burial (Fig. 67) was located on the edge of the research area.

Richard Bíško, Jiří Kala

Obr. 67. Hustopeče. Hrob H811. Foto R. Bíško.

Fig. 67. Hustopeče. Grave H 811. Photo by R. Bíško.

Ivančice (k. ú. Budkovice, okr. Brno-venkov)

Intravilán.

Vrcholný středověk – novověk. Vesnice/městečko. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0725847N, 16.3480306E

Záchraný archeologický výzkum byl vyvolán stavebním záměrem firmy Itsel s. r. o. s účelem zavedení kabeláže pro optické sítě. Liniové výkopy byly vedeny v centrální a severovýchodní části intravilánu obce. V rámci výkopů byly v blízkosti návsi zachyceny sídlištní jámy z doby halštatské (viz oddíl Doba železná), které byly narušeny pozdějším osídlením obce z období vrcholného středověku, o čemž svědčí nálezy fragmentů keramiky. Ve výkopech v centrální části intravilánu byla místa patrná kulturní vrstva, která rovněž obsahovala fragmenty keramických nádob z uvedeného období (Čerňavová 2020).

Literatura

Čerňavová, K. 2020: *Optická přístupová síť Budkovice (Ivančice, okr. Brno-venkov)*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 40/2019. Uloženo: archiv Moravského zemského muzea.